

Verksamhet 2007-2009

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

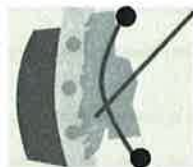
Hösten 2007

- Organisera oss
- Bemanna
- Hitta arbetsformer
- Kommunicera

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

- Värden
- Strukturbild

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

- Handlingsplan
- Tematiska arbetsgrupper
- Samverkande projekt
- Kunskapsuppbyggnad
- Dialog
- Rapporter

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Utvärdering

Planerade – Verkliga/ Genomförda:

- Resurser
- Aktiviteter
- Kortsiktiga mål
- Långsiktiga mål

Tillväxt och utveckling

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Bör	Planerade insatser (resurser) t ex personal, lokaler, finansiering	Planerade projekt aktiviteter, projekt, arbetsformer	Resultat, mål på kort sikt	Effektmål, åsyftade effekter på längre sikt
Bör	En heltid/K:n i 3 år, Medel från NV, Nutek och VGR, Insatt tid från Lst, VTR och Boverket	Egentligen inga alls! Man kan ev uppfatta projektplanen som att utforma strukturplan, samverka, utveckla metodik är aktiviteter men de är snarare mål.	Skapa en strukturbild/ strukturplan Utveckla metodik för samverkan Skapa gemensamma kunskapsunderlag Metod för dialog	Skapa tillväxt utan att äventyra det kapital vi grundar vår attraktivitet på Skapa en samverkande organisation Skapa koppling mellan utveckling och Fysisk Planering

Tillväxt och utveckling

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Är	Faktiska insatser t ex finansiering, personal, lokaler	Faktiska genomförda aktiviteter, projekt	Faktiska uppnådda resultat på kort sikt	Faktiska uppnådda resultat på lång sikt
Är	K:n har lagt ca 0,5 tid, Medel som utlovats har erhållits. Lst, VTR och Boverket har lagt tid Slutsats: Kommunerna har inte lagt en tid som utlovats och som de fått ersättning för	Här har vi lagt hela krutet! Kan beskrivas genom verksamhetsbeskrivningen 2007-2009 och handlingsplanen. Mycket kunskapsuppbyggnad, temagrupper, Överenskommelser, strukturbild Här ligger mycket tid- och arbete för att förstå vad vi ska arbeta med!	Strukturbilden med överenskommelser Riktlinjer och förslag Underlag för förslag till samverkande organisation Mycket samverkan och nätverkande Mycket kunskapsunderlag Fragment till dialogmetod- det vi lyckats minst med särskilt extern dialog	Svårt att uppnå när projektet inte är färdigt! Men... Vi har en bas för samverkande organisation... som måste förvaltas! Vi har startat process att skapa koppling mellan tillväxt och våra värden... men måste utveckla vidare! Strukturplanen måste utvecklas och fyllas fortsättningsvis. Vi har inte lyckats att skapa koppling mellan näringslivsamordnare och fysisk planering

Tillväxt och utveckling

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Planeringen innehöll inga aktiviteter – projektgruppen har lagt mycket tid på att förstå projektet och vilka aktiviteter som man skall arbeta med. Arbetet med handlingsplanen och kunskapsuppbyggnad i temagrupper har tagit stor del av genomförandet i anspråk.

Mycket samverkan har startat och skett - viktigt att förvalta det vidare för att de långsiktiga målen ska nås och att strukturplanen ska ta form.

En organisation med mycket drift och korta perspektiv- strategiskt tänkande saknas.

Erforderlig tid har ej kunnat avsättas

Förankring på mellannivåer som förvaltningschefer och nämnder har inte skett i erforderlig omfattning.

Tillväxt och utveckling

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

JK RB

Våra redovisningar sker i

- Verksamhetsbeskrivning 2007-2008
- Rapporter
- Riktlinjer
- Vidare utveckling
- Rapport samverkande organisation

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Vi vill ha synpunkter på utformning av förslag och slutprodukter!

Detaljutförning och rapporter klara till 25-26 januari

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Temagrupper som inte tidigare redovisat:

Helårsboende
Besöksboende
Avlopp och Övergödning
Hållbar Utveckling

Tidigare: Båtliv, Nuläge, Vindkraft

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Vagn till fler helårsboende i norra Bohuslän

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Rapporten

- Nuläge

Turist Anstalt Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Rapporten

- Nuläge
- Kommunernas verktyg

Turist Anstalt Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Rapporten

- Nuläge
- Kommunernas verktyg
- Framtidsspaning

Turist Anstalt Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Rapporten

- Nuläge
- Kommunernas verktyg
- Framtidsspaning
- Förslag

Turist Anstalt Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

R2 RB

Tre framtidsbilder

- Fortsätta som idag

Minskningen personer i arbetsför ålder (-2700 mellan år 2008-2020) gör sig på sikt allt mer kännbar för kommunernas demografi och ekonomi.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Tre framtidsbilder

- Viss styrning

Viss ökning av helårsbefolkningen – viktigt tillskott till underlaget för befintlig service och kollektivtrafik.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Tre framtidsbilder

- Aktivare styrning

Utbyggnadstakten av det totala antalet bostäder kan fortsätta som idag, men utan att andelen delårsboende ökar.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

2k7B

Besöksboende i Norra Bohuslän

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Uppdraget

- Beskriv besöksnäringens boende i dag.
- Beskriv efterfrågan
- Dialog med branschen.
- Redovisa kända objekt i gemensamt GIS-system.
- Formulera utvecklingsbehov och framtidsbilder
- Formulera riktlinjer/kravkriterier för besöksboende
- Peka ut om möjligt vart olika nya etableringar av boende kan lokaliseras behövs.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Boendeformer

- Campingenheter
- Stugbyar -antal bäddar
- Hotell/pensionat/ bed&breakfast, antal bäddar
- Vandrarhem antal bäddar- redovisas ibland tillsammans med hotellbäddar
- Privatrums, bäddar
- Bo på lantgård - antal anläggningar
- Gästhamnsplatser

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Boendetyper/Antal per kommun	Camping - husvagn/ tältplatser	Stugbyar	Hotell/pensionat/bed & breakfast	Vandrarhem	Privatrums förmedling	Bo på lantgård	Gästhamnsplatser
Strömstad	2764	344	3694 x			2	835
Tanum	2400	985	597	415	150	2	530
Munkedal	20	0	115	145		1	0
Sotenäs	1298	1899	569	657	414	1	729
Lysekil	681	180	1030 x		600	2	531

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

RK RB

Utvecklingsbehov

- Camping i Lysekil och Munkedal
- Fler vandrarhem i Lysekil, Munkedal och Strömstad
- Husbilsuppställning som ger inkomster
- Ökad efterfrågan på hotell/pensionat/bed&breakfast - definiera behovet bättre
- Rutiner för att locka stugägare att hyra ut
- Home - byten bör utvecklas
- Bo på Lantgård, Bo på Fyrar - bättre kunskaper
- Fokusera på fler besökare under andra säsonger
- Fokusera på besöksmål!
- Bättre, enhetlig och löpande kunskap om nuläge
- Hög jämn standard på anläggningar

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Samverkande behov

- Nulägesbilder - statistik
- Analys av behov
- Utvecklingsbehov måste formuleras fortlöpande
- Turistorganisationen statistik och utvecklingsbehov - årligen
- Reflektioner över service, infrastruktur
- Årlig genomgång med kommunen - statistik/utvecklingsfunktion/näringslivssamordnare

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Närsalter och övergödning Norra Bohuslän

Tematisk arbetsgrupp VA

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

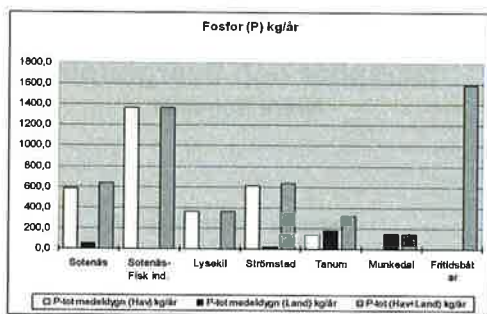
Mål

- Naturen som bas för vår attraktivitet
- Miljökvalitetsmålen står i fokus
- Ingen Övergödning
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

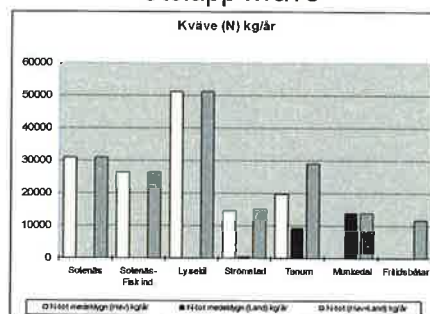
Datinsamling

- Länsstyrelsens SMED-databas
- Kommunernas data om ARV
- Kommunernas data om enskilda avlopp
- NV schabloner om enskilda avlopp
- Båtavlopp - egen rapport i gruppen
- GIS
- Kommunala ARV, enskilda avlopp, båtar
- Andra utsläpp t ex jordbruk, industri

Utsläpp fosfor

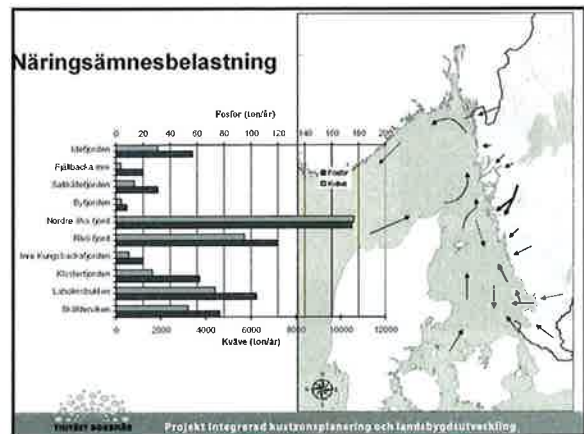
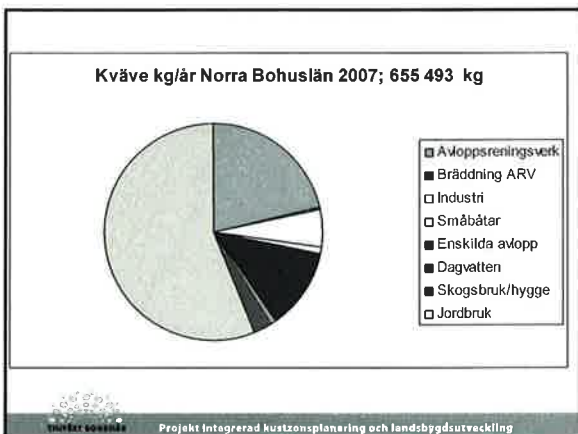
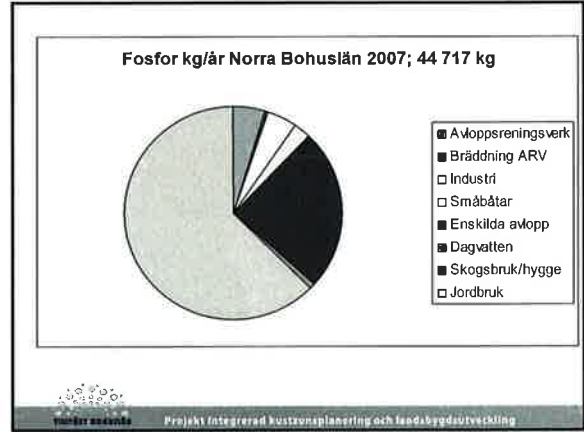

Utsläpp kväve

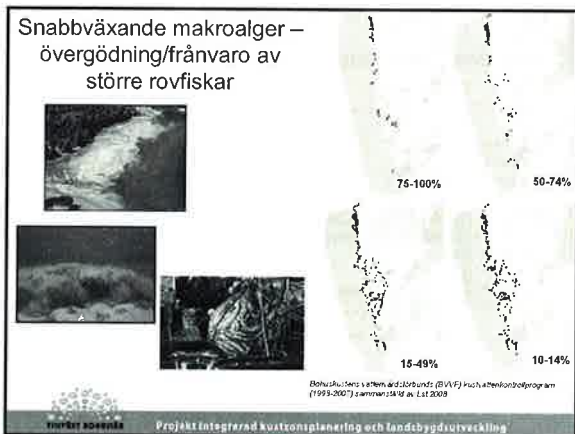

TR RB

	Kväve ton/år	N%	Fosfor ton/år	P%
ARV	139908	21%	2098	5%
Bräddning ARV	2740		291	1%
Industri	36205	6%	2016	5%
Småbåtar	7722	1%	1053	2%
Enskilda avlopp	78000	12%	11000	25%
Dagvatten	4508	1%	321	1%
Skogsbruk/hygge	17800	3%	36	
Jordbruk	368610	56%	27902	61%
Summa	655 493 ton		44 717 ton	

Handwritten signature/initials in blue ink.

Olika skalar av havet

3 skalar

- 1) "Utsjön" dvs Skagerrak & Kattegat
- 2) "Kustvattenförekomst" dvs typ Hälsjöfjärden, Kosterfjärden, etc
- 3) "Det av Kustvattenförekomst, till exempel viken i en del av en kustbebyggelse"

THORAT NORRÅS Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Åtgärder

- Minska utsläpp av närsalter
- Minska utsläpp till känsliga recipienter – instängda vikar och skärgård

THORAT NORRÅS Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Minska utsläpp

- Jordbruket
- Kväve från ARV
- Enskilda kustnära avlopp
- Öka reningsgrad hos industrin

THORAT NORRÅS Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Ändrad utsläppspunkt

- Punktkällor
- Kommunala ARV och industrin – utanför skärgården
- Båtavlopp – slamsugningsmöjligheter, info
- Exemplet Munkedal / Grebbestad

THORAT NORRÅS Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

- ### Styrmedel
- Teknik
 - Organisatoriska
 - Information
 - Ekonomiska
- Tänk på naturen Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

- ### Teknik
- Ökad rening
 - Ändrad utsläppspunkt
 - Kantzoner och våtmarker i jordbruket
 - Tömningsanordningar för fritidsbåtar
 - Inkoppling av enskilda avlopp till kommunala ARV
 - Minskad bräddning
- Tänk på naturen Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

- ### Organisatoriska styrmedel
- Ägardirektiv och reglementen
 - Samverkan internt och externt
 - Dialog i olika grupperingar
 - Beting, funktionskrav
- Tänk på naturen Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Information och kunskap

- Samverkan kring statistikuppföljning
- Bättre kunskaper om skogens läckage av näringsämnen
- Artiklar i båttidningar, mässor
- Jordbruket om åtgärder
- Information om bidragsmöjligheter
- Gemensamma planeringsunderlag
- Helhetssyn

Ekonomi

- Bidrag för åtgärder t ex LOVA
- Avgifter och Taxor

Håll Viken Ren Båtfararens miljöregler

- Använd alltid toalett och tvätttrum i gästhamnar
- Töm din toalettank i de mottagningsstationer som finns i varje kommun.
- Töm aldrig tanken i skärgården!
- Diska i en balja och töm diskvatten i gästhamnens sanitäranläggning eller på land.
- Släpp aldrig ut tvätt/diskvatten i vikar och intill land. Har du inte tillgång till gästhamn, släpp det på land där det finns växtlighet.
- Avfall lämnas i gästhamn och naturhamnarnas sopmator.
- Spara vatten - tvätta inte båten med färskvatten
- Släng aldrig avlopp, tvättvatten, avfall eller kemikalier i havet!!!
- Visa hänsyn. Störningar i form av buller från motorer, svallvågor, störningar från musik mm kan störa såväl djur som besökare som söker lugn och ro.
- Respektera särskilt våra hänsynsområden som finns utanför Lysekil och Fjällbacka

Hållbar utveckling

Uppdraget:

Att i de politiskt tagna överenskommelserna tillse att formuleringarna täcker in begreppet hållbar utveckling

Att utveckla metodiken och kunskapen kring begreppet hållbar utveckling

Att skapa ett utvärderingsverktyg som kan användas i samband med kommunernas verksamheter och planer

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Begreppet hållbar utveckling

Brundtlandskommisionen:

Hållbar utveckling tillfredställer dagens behov utan att äventyra förutsättningarna för kommande generationer att tillfredställa sina behov

Beroende på vem du frågar får man olika svar om vad hållbar utveckling innebär. Utan närmare precisering blir hållbar utveckling ett uddlöst verktyg

Hållbar utveckling måste sättas in i rätt sammanhang och definieras av den eller de som det berör.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Hållbar utveckling för norra Bohuslän

Överenskommelser avseende användning av mark och vatten kopplat till kustzonplanering och landsbygdsutveckling i Norra Bohuslän.

Överenskommelserna fokuserar på det gemensamma ansvaret för att säkerställa en hållbar tillväxt och utveckling utan att äventyra norra Bohuslän's unika värden.

Överenskommelserna kan betraktas som Norra Bohuslän's väg mot en hållbar utveckling.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Utvärderingsverktyg

- Som ett verktyg för tjänstemän och politiker att uppfylla överenskommelserna har temagruppen arbetat fram en checklista/matrix.
- Checklistan utgår från de politiskt beslutade överenskommelserna och är tänkt att utgöra underlag vid beslut av övergripande karaktär.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

RK PB

Matris

	Hela befolkningen	Ev. prioriterad grupp	kommentar
Hållbar ekonomisk utveckling			
Befolkningsstillväxt			
Säkrare lokal arbetsmarknad			
Samarbeten mellan kommuner			
Natur och landskapsbild			
Ren luft			
Rent vatten			
Stora orörda områden			

INTEGRERAD KUSTPLANERING Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Naturvärden			
Tillgänglighet till natur och hav			
Kulturarvsvärden			
Bevarande av fornlämningar			
Bevarande/utveckling av kulturarv			
Levande samhällen			
Tillgång till service			
Rikt kulturliv			
Aktivt näringsliv			
Trygghet och sammanhang			

INTEGRERAD KUSTPLANERING Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Hållbart resursutnyttjande			
Hållbart fiske			
Utveckling av sjöfart			
Utveckling av energiproduktion			
Möjliggör utbyggnad av kollektiv trafik			
Övrig infrastruktur, ge-vägar mm			
Nationella miljökvalitetsmål			
Vilka miljökvalitetsmål är aktuella och hur påverkas de?			
Se bilaga			
Slutvärdering			

INTEGRERAD KUSTPLANERING Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Temagrupp Kulturarv

INTEGRERAD KUSTPLANERING Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Vi föreslår

- Att arbeta fram gemensamma underlag för verksamhetsutveckling i havet, vid havet och ur havet som kan kopplas till ÖP-hav
- Att ta fram statistik kring hur många som finns inom fiske och vattenbruk samt övriga näringar
- Att ta fram en "lokal utvecklingsplan" för norra Bohuslän med utgångspunkt från resultaten i projektet . Ett lokalt "tillväxtprogram" där vi kopplar samman fysisk planering och lokal utvecklingspolitik . Detta kan vara ett underlag för arbetet i Fyrbodals och Västra Götalands region samt Gränsregionen
- Att 0,50 % tjänst tillsätts inom det gemensamma GIS arbetet

Bohuslän
Bohuslän

Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling
Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling

Samverkande organisation

Bohuslän
Bohuslän

Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling
Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling

Projektmål

Att skapa metoder för långsiktig samverkan i och mellan kommunerna. Samverkan mellan olika kompetenser och geografiskt över kommungränserna.

Att fördjupa samarbetet stat(lst)-kommun, stat-region-kommun, kommun-kommun samt kommun-medborgare

Att komma överens om en gemensam strukturbild och gemensamt förhållningssätt till övergripande planeringsfrågor och samsyn om verktyg och arbetssätt.

Bohuslän
Bohuslän

Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling
Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling

Projektorganisation

Kustzonsprojektet har bedrivits i såväl politiska grupperingar som tjänstemannagrupper.

Arbetsformen har varit samverkan mellan olika kompetenser och nätverk, exv: Planerare, näringslivssekreterare, turistchefer, hamnchefer, folkhälsosamordnare, miljöhandläggare, kultursamordnare, utredningssekreterare, mfl.

LST, VG-regionen, och västsvenska turistrådet har också varit viktiga aktörer.

Bohuslän
Bohuslän

Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling
Projekt Integrerad kustzonsplanering och landsbygdsutveckling

Erfarenheter

- Mycket tid har gått åt till att skapa en bas av gemensamma kunskaper mellan kompetenser och kommuner.
- Samverkan uppskattas men försvåras av att tjänstemännen har ont om tid för annat än ordinarie arbetsuppgifter.
- Samverkan/projektet har inte varit förankrat på alla nivåer i kommunen – främst har förankring saknats på mellanchefernivå.
- Det strategiska arbetet i kommunerna får stå tillbaka för den dagliga verksamheten.

Analys

- Arbetet fokuseras på att lösa dagens problem inte förebygga morgondagens. Tjänstemän i nyckelpositioner har inte uppdraget att arbeta strategiskt.
- Kommunerna har prioriterat dagens frågor, vilket speglar av sig i tjänstemännens uppdrag, exv:
 - Planerare som handlägger bygglov och detaljplaner
 - Kultursamordnare som ska fylla säsongens kulturutbud
 - Näringslivssamordnare som ska ha kontakt med enskilda företagare
 - Va-tekniker som driver reningsverk
 - Miljöhandläggare som handlägger enskilda ärenden
 - Turistchefer som ska driva turistbyråer

Omvärldsanalys

- Kommunerna i norra Bohuslän har knappt 60 000 fastboende och upp till 200 000 boende under sommaren.
- Uppsala 184 000 invånare har en strategisk organisation med 13 personer.
- Varberg ca 60 000 invånare med motsvarande 8 personer

För att lösa morgondagens frågor måste några ha det som arbetsuppgift och vardag idag!

Förslag inför framtiden

- Pågående samverkansgrupper med fortsatta uppdrag får fortsätta sitt uppdrag.
- Kommunerna samverkar med varandra genom permanenta samverkansgrupper och tillfälliga samverkande projekt. Grupperna bör ha tydliga uppdrag.
- Inrätta en strategisk organisation gemensam för alla fem kommunerna.
- Ta fram en gemensam utvecklingsplan för alla fem kommunerna.
- Införliva gemensamma överenskommelser i styrdokument som exv reglementen.

Förslag på strategisk organisation

Skapa en strategisk organisation gemensam för de fem kommunerna med uppdrag att leverera gemensamma planerings- och beslutsunderlag:

- Översiktsplanering
- Statistik
- Gis
- Miljö
- Infrastruktur
- Näringsliv
- Turism
- Boende

Turkett Sverige

Projekt integrerad kultursplanering och landsbygdsutveckling

Fördelar

- Bättre underlag och kunskap för att lösa morgondagens uppgifter men även för att hantera dagens problem.
- Bättre utnyttjande av personalens kompetens.
- Effektiviseringsvinster när några få personer tar fram uppgifter och underlag för alla fem kommuner istället för att fem personer sitter i var sin kommun.
- Norra Bohuslän som region drar åt samma håll och samarbetar vilket ger en bra förutsättning inför framtida utmaningar.

Turkett Sverige

Projekt integrerad kultursplanering och landsbygdsutveckling

RK PS

Temagrupp Hållbar utveckling

Uppdraget har varit

Att i de politiskt tagna överenskommelserna tillse att formuleringarna täcker in begreppet hållbar utveckling

Att utveckla metodiken och kunskapen kring begreppet hållbar utveckling

Att skapa ett utvärderingsverktyg som kan användas i samband med kommunernas verksamheter och planer

Begreppet hållbar utveckling

Brundtlandskommissionen:

Hållbar utveckling tillfredställer dagens behov utan att äventyra förutsättningarna för kommande generationer att tillfredställa sina behov

Beroende på vem du frågar får man olika svar om vad hållbar utveckling innebär. Utan närmare precisering blir hållbar utveckling ett uddlöst verktyg

Hållbar utveckling måste sättas in i rätt sammanhang och definieras av den eller de som det berör.

Hållbar utveckling för norra Bohuslän

Överenskommelser avseende användning av mark och vatten kopplat till kustzonsplanering och landsbygdsutveckling i Norra Bohuslän.

Överenskommelserna fokuserar på det gemensamma ansvaret för att säkerställa en hållbar tillväxt och utveckling utan att äventyra norra Bohuslänns unika värden.

Överenskommelserna kan betraktas som Norra Bohuslänns väg mot en hållbar utveckling.

Utvärderingsverktyg

- Som ett verktyg för tjänstemän och politiker att uppfylla överenskommelserna har temagruppen arbetat fram en checklista/matrix.
- Checklistan utgår från de politiskt beslutade överenskommelserna och är tänkt att utgöra underlag vid beslut av övergripande karaktär.

Matris

	Höga befolkningen	En prioriterad grupp	Kommunier
Hållbar ekonomisk utveckling			
Befolkningstillväxt			
Sämlra lokal arbetssamarbete			
Samarbeten mellan kommuner			
Natur och landskapskvalitet			
Ren luft			
Rent vatten			
Säkra ordförande områden			

Naturvården			
Tillgänglighet till natur och bad			
Kulturarvsvärden			
Bevandning av fornminningar			
Bevandning av utveckling av kulturarvsvärden			
Levande samhällen			
Tillgänglighet till natur			
Rika kulturarv			
Aktivitet och utveckling			
Trygghet och samarbete			

Hållbart resursutnyttjande			
Hållbart fiske			
Utveckling av sjöfart			
Utveckling av marinproduktion			
Möjliggör utbyggnad av kollektivtrafik			
Övrig infrastruktur, ge- vägar mm			
Nationella miljökvalitetsmål			
Vilka miljökvalitetsmål är aktuella och hur prioriteras de? Se bilaga			
Skattvärdet			

Projektmål

Att skapa metoder för långsiktig samverkan i och mellan kommunerna. Samverkan mellan olika kompetenser och geografiskt över kommungränserna.

Att fördjupa samarbetet stat(lst)-kommun, stat-region-kommun, kommun-kommun samt kommun-medborgare

Att komma överens om en gemensam strukturbild och gemensamt förhållningssätt till övergripande planeringsfrågor och samsyn om verktyg och arbetssätt.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Projektorganisation

Kustzonsprojektet har bedrivits i såväl politiska grupperingar som tjänstemannagrupper.

Arbetsformen har varit samverkan mellan olika kompetenser och nätverk, exv: Planerare, näringslivssekreterare, turistchefer, hamnchefer, folkhälsosamordnare, miljöhandläggare, kultursamordnare, utredningssekreterare, mfl.

LST, VG-regionen, och västsvenska turistrådet har också varit viktiga aktörer.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Erfarenheter

- Mycket tid har gått åt till att skapa en bas av gemensamma kunskaper mellan kompetenser och kommuner.
- Samverkan uppskattas men försvaras av att tjänstemännen har ont om tid för annat än ordinarie arbetsuppgifter.
- Samverkan/projektet har inte varit förankrat på alla nivåer i kommunen – främst har förankring saknats på mellanchefernivå.
- Det strategiska arbetet är i kommunerna får stå tillbaka för den dagliga verksamheten.

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Analys

- Arbetet fokuseras på att lösa dagens problem inte förebygga morgondagens. Tjänstemän i nyckelpositioner har inte uppdraget att arbeta strategiskt.
- Kommunerna har prioriterat dagens frågor, vilket speglar av sig i tjänstemännens uppdrag, exv:
 - Planerare som handlägger bygglov och detaljplaner
 - Kultursamordnare som ska lyfta säsongens kulturbud
 - Näringslivsamordnare som ska ha kontakt med enskilda företagare
 - Va-tekniker som driver enskilda reningsverk
 - Miljöhandläggare som handlägger enskilda ärenden
 - Turistchefer som ska driva turistbyråer

Projekt Integrerad kustzonplanering och landsbygdsutveckling

Omvärldsanalys

- Kommunerna i norra Bohuslän har knappt 60 000 fastboende och upp till 200 000 boende under sommaren.
- Uppsala 184 000 invånare har en strategisk organisation med 13 personer.
- Varberg ca 60 000 invånare XXXX
- För att lösa morgondagens frågor måste några ha det som arbetsuppgift och vardag idag.

Förslag inför framtiden

- Pågående samverkansgrupper med fortsatta uppdrag får fortsätta sitt uppdrag.
- Kommunerna samverkar med varandra genom permanenta samverkansgrupper och tillfälliga samverkande projekt. Grupperna bör ha tydliga uppdrag.
- Inrätta en strategisk organisation gemensam för alla fem kommunerna.
- Ta fram en gemensam utvecklingsplan för alla fem kommunerna.
- Införliwa gemensamma överenskommelser i styrdokument som exv reglementen.

Förslag på strategisk organisation

- Skapa en strategisk organisation gemensam för de fem kommunerna med uppdrag att leverera gemensamma planerings- och beslutsunderlag:
 - Översiktplanering
 - Statistik
 - Gis
 - Miljö
 - Infrastruktur
 - Näringsliv
 - Turism
 - Boende

Fördelar

- Bättre underlag och kunskap för att lösa morgondagens uppgifter men även för att hantera dagens problem.
- Bättre utnyttjande av personalens kompetens.
- Effektiviseringsvinster när några få personer tar fram uppgifter och underlag för alla fem kommuner istället för att fem personer sitter i var sin kommun.
- Norra Bohuslän som region drar åt samma håll och samarbetar vilket ger en bra förutsättning inför framtida utmaningar.

Sammanfattande förslag till utveckling Norra Bohuslän

Projektet Kustzonsplanering och landsbygdsutveckling har arbetat genom flera tematiska arbetsgrupper. De tematiska arbetsgrupperna har formulerat sitt arbete i rapporter. I rapporterna har varje grupp har redovisat förslag till fortsatt arbete.

Förslagen redovisas för respektive tematisk arbetsgrupp i undergrupperna:

- Riktlinjer för bl a användning av mark och vatten
- Förslag till fortsatt utredning och utveckling
- Framtida samverkande organisation

Riktlinjer bör bearbetas för att beslutas politisk av resp kommun.

Förslag till fortsatt utredning föreslås tas till reviderad handlingsplan. Den handlingsplan som utvecklats inom projektet uppdateras och överlämnas för framtida förvaltning. Genomförande innebär en samverkande organisation genom olika samverkansgrupper.

Framtida samverkande organisation presenteras och utvecklas vidare.

Boende

1. Förslag till riktlinjer

För att kommunen skall kunna styra mot ökat helårsboende krävs att man använder de befintliga verktygen: plan- och bygglagen, aktivt ägande, kommunala bostadsbolag och upplåtelseformer, på ett konsekvent sätt samt agera gemensamt/enhetligt.

För att nå målet om ökad andel helårsboende bör kommunerna verka för följande:

- att kommunerna ska samordna sina resurser och processer kring översiktsplanearbete.
- att kommunerna aktivt ska samverka med samhällsföreningar och stödja bildandet av lokala bostadsstiftelser
- att kommunerna ska ta fram strategiska boendeplaner (bostadsförsörjningsprogram) med fokus på åldersgrupper som vi i nuläget tappar på.
- att i alla fysiska planer (ÖP, FÖP, detaljplan) ska kommunerna göra en analys av möjligheten att främja helårsboende. I de bostadsområden som pekas ut i ÖP/FÖP där trycket på delårsbostäder är stort ska endast bostäder medges om de garanteras bli helårsbostäder.

Vissa frågor ligger utanför kommunernas beslutsmandat. I frågor som berör lagändringar bör kommunerna gemensamt framföra följande slutsatser:

- Enbart befintliga verktyg till styrning mot helårsboende har svårt att lösa problemet fullt ut. en lagändring av PBL som möjliggör att särskilja helårsboende från annat boende vore ett värdefullt tillskott i den verktygslåda som kommunerna behöver.
- En bibehållen eller utökad förköpslag är en viktig förutsättning för att kunna bedriva en aktiv mark- och fastighetspolitik.

1.2 Förslag till fortsatt utredning och utveckling

Projektet har inneburit en förbättrad kunskap på många områden. Eftersom många av dessa kunskaper är en färskvara krävs fortsatt uppföljning av utfallet och ajourföring av statistik. Tydligast är behovet på dessa områden:

- Fortsatt uppföljning av de verktyg för styrning som redovisas i rapporten. Kontakter med andra kommuner, organisationer och myndigheter för utbyte av erfarenheter
- att genom uppföljning av ett par typiska planområden utvärdera vilken den verkliga fördelningen av helår/delår har blivit. Urvalet bör göras så att tendensen på 5/10/15 år efter inflyttning kan tolkas. Kunskap om detta saknas idag.
- att kommunerna ska samordna sina resurser och processer kring översiktsplanearbete.

3. Framtida samverkande organisation

Inom projektet Kustzonsplanering och landsbygdsutveckling har framkommit att det finns ett antal frågor, framförallt av övergripande karaktär, där det är tydligt att kommunerna bör fortsätta att samarbeta och samverka i betydligt högre grad än vad som hittills har varit fallet.

Ett av de områden där arbetet bör organiseras och genomföras i samarbete mellan de fem kommunerna är inhämtande och ajourhållning av statistik rörande, boende, byggande, befolkningsutveckling, näringsliv, arbetsmarknad, arbetspendling mm. För att kunna bedriva detta arbete bör en gemensam organisation bildas. Detta bör kunna ske genom att nu befintlig personal organiseras i en "samverkansgrupp" som arbetar kontinuerligt.

Kommunernas översiktsplaneresurser kan på liknande sätt organiseras i en samverkansgrupp som arbetar kontinuerligt. Målet bör vara att man bygger upp ett gemensamt underlag för den översiktliga fysiska planeringen och att kommunernas aktualitetsförklaringar och översyn av kommuntäckande översiktsplaner synkroniseras. Om arbetet sker någorlunda samtidigt i alla fem kommuner finns bra förutsättningar för ett mer långtgående samarbete.

Vissa specialistfunktioner saknas idag i respektive kommun, eftersom kommunerna var för sig saknar underlag för sådana tjänster. Exempel på detta är juridisk- eller lantmätkompetens kopplat till markförvärv och exploateringsavtal. En samlad kompetens inom detta område skulle också aktivt kunna bidra till att fysisk planering och markpolitik får en bättre koppling. Ett annat exempel är en gemensam inflyttningssamordnare, en funktion som kan kopplas till arbetet med strategisk boendeplanering/bostadsförsörjning. En framåtsyftande omvärldsbevakning görs med fördel gemensamt för alla kommuner.

På längre sikt kan tänkas att bästa nyttan uppnås genom inrättandet av en gemensam organisation för översiktlig fysisk planering.

Närsalter och Övergödning

1. Riktlinjer för användning av mark och vatten:

Kommunala eller större gemensamma avloppsanläggningar som tar emot avlopp från enskilda hushåll, båtar och samhällen i kustnära områden skall finnas.

Avloppsanläggningar i kustnära lägen skall ha fullgod rening samt utsläppspunkter som bidrar till minskad belastning på känsliga vatten

2. Förslag till fortsatt utredning och utveckling

Länsstyrelsen och kommunen är de aktörer som föreslagna åtgärder utgår från. Följande åtgärder för att skapa förbättringar avseende avlopp och närsaltutsläpp föreslås:

2.1 Samverkande politik:

- Att anta politisk inriktning om hållbar attraktiv skärgård genom minskad övergödning och god ekologisk status i kustvattnen
- Att se över och införa samverkan och minskad övergödning som mål i reglementen för berörda nämnder och styrelser
- Att utarbeta gemensam plan för minskad närsaltutsläpp och attraktiv skärgård för såväl kommunal verksamhet som i tillsynsarbete.

2.2 Länsstyrelsen och kommunerna

- Politisk styrning mot gemensamt mål om minskad övergödning och god ekologisk status i kustvattnen.
- Skapa en kunskap och samsyn om källorna till närsaltutsläpp i organisationen och med externa aktörer.
- Skapa en samsyn om övergödningssituationen, dess effekter och behov av åtgärder.
- Skapa och förmedla kunskapsunderlag.

2.3 Länsstyrelsen

- Bidra med kompetensutveckling för olika aktörer i samhället
- Verka för minskad närsaltbelastning genom tekniska krav i tillsyn, ekonomiska stöd, vägledning och informationsinsatser.
- Verka för prioritering av minskad närsaltbelastning och risk för övergödning genom kostnadseffektiva krav och insatser.

2.4 Kommunerna

- Fullgod rening på samtliga kommunala avloppsanläggningar
- Minska utsläpp av kväve från större kommunala avloppsreningsverk
- Minska belastningen av närsalter i skärgården genom bättre lokalisering av utsläppspunkter
- Utarbeta planer för minskad närsaltutsläpp för såväl kommunal verksamhet som i tillsynsarbete.

- Verka för att minska utsläpp av närsalter från enskilda avlopp generellt och särskilt vid kustområdena.
- Skapa goda mottagningsförutsättningar för båtavlopp.
- Öka anslutningsgraden till kommunala avloppsreningsverk från aktörer som finns i kustområdena.
- Minskad belastning från jordbruket genom tekniska krav i tillsyn, vägledning och informationsinsatser.
- Införa rutiner för renhållning av såväl mark som vattenområden i tätorter längs kusten.

3. Framtida samverkande organisation

Arbetet i temagruppen har bestått av deltagare från både miljö som tekniska sidan i kommunerna men enbart representanter från vattenvård/vattenmyndigheten på länsstyrelsen. Det är tydligt att man i det vardagliga arbetet är van vid att arbeta i olika roller (såväl på kommunen och länsstyrelsen) och att man inte har något uttalat gemensamt uppdrag t ex att begränsa närsaltutsläpp på ett optimalt sätt eller att tillse att organisationen har en relevant bild av hur närsaltutsläppen och dess effekter ser ut. Miljökontoren i kommunen kan uppfatta sitt uppdrag så men de tekniska förvaltningarna har ett mer begränsat uppdrag att tillse att de egna anläggningarna fungerar på avsett vis och att man uppfyller de villkor som respektive myndighet åsatt dom.

Att tillsammans skapa en gemensam bild av närsaltutsläpp, dess källor och effekten på recipienten är ett utgångsläge att kunna föra en gemensam diskussion om vilka insatser som behövs och vilka aktörer som är berörda. Det gäller oberoende om man är myndighet eller verksamhetsutövare. Frågor om insatser, miljöeffekter och kostnadseffektiva lösningar bör ingå i en samverkande organisations agenda. Därför bör man i framtiden ha en organisatorisk form för att skapa gemensamma kunskaper. Det kan vara mellan länsstyrelsen och kommunerna eller samtliga aktörer som ingår i t ex Vattenråden och som själva påverkar närsaltutsläppen. Vi föreslår att följande samverkansgrupper inrättas:

- Intern kommunal samverkansgrupp mellan miljö- och tekniska förvaltningar
- Intern samverkansgrupp inom länsstyrelsen
- Samverkan mellan de fem kommunerna och länsstyrelsen
- Extern samverkan mellan kommuner, Vattenråden och länsstyrelsen

Den politiska styrningen bör utgå från ett tydligt uppdrag formulerat i reglemente alt ägardirektiv som gemensamt verkar mot att nå de överenskommelser kommunernas politiska ledning formulerat.

Vindkraft

1. Riktlinjer för användning av mark och vatten

- Inom område med riksintressen enligt 3 kap miljöbalken (naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv) får inga nya vindkraftverk uppföras, så till vida området inte redan anses vara stört och etableringen ej påtagligt skadar riksintresset.
- Nyetablering av vindkraft i områden av riksintresse enligt 4 kap 3§ miljöbalken, den obrutna kusten, bör undvikas, så till vida området inte redan anses vara stört och etableringen ej påtagligt skadar riksintresset.
- Stora opåverkade områden skall i görligaste mån bevaras och en etablering av vindkraft inom dessa områden är därför olämplig.
- I och intill "Tysta områden" får verksamheter som alstrar ljud över 30 dB(A) inte förekomma.
- Områden med förordnande enligt 7 kap 2-13§§ miljöbalken, strandskydd, reservat mm, skall undantas från etablering av vindkraft.
- Områden med förordnande om Landskapsbildskydd enligt 19§ naturvårdslagen skall beaktas vid etablering av vindkraft.
- Etablering av vindkraft till havs är inte aktuellt.
- Viktiga rekreationsområden bör i största möjligaste mån undantas från vindkraftsetablering.
- Inom Natura 2000 områden får ingen vindkraft etableras, dessutom omfattas dessa områden av ett skyddsavstånd på minst 500m.
- Som skyddsavstånd mellan vindkraftsverk och kraftledningar används verkets totalhöjd +10 meter.
- Som skyddsavstånd mellan vindkraftsverk och större vägar används 1,5 ggr totalhöjden.
- Vandringsleder utgör inget direkt hinder för vindkraftsetableringar. Ett skyddsavstånd mellan vindkraftverk och utmärkta vandringsleder på 1,5 ggr totalhöjden bör tillämpas. Om vindkraft etableras närmare bör leden flyttas.
- Skyddsavståndet till bostadsbebyggelse skall vara sådant att gällande riktvärdena för buller (40 dB(A) nattetid vid fasad) och praxis för reflexer/skuggor klaras. (400- 500 meter)
- Till kyrkor gäller ett skyddsavstånd på 500m.

- Till tätorter gäller ett skyddsavstånd på 1000m.
- Vid prövning av vindkraftsetableringar skall befintlig bullerstörning utgöra en positiv lokaliseringsfaktor för vindkraft.
- Vindkraftverk skall placeras i grupper om minst 3 verk på sådant sett att dessa kan läsas samman i landskapet.
- Detaljplan krävs endast då det finns en intressekonflikt om marken vid en föreslagen etablering.
- Verk som medför blyxtljussken skall ej uppföras. I dagsläget (nov 2008) gäller detta verk med en totalhöjd på mer än 150 m.

Innebörden av dessa principer ovan redovisas på bifogad karta där vita områden är teoretisk möjliga att etablera vindkraft på.

Småskalig vindkraft (gårdsverk, hobbyverksverk, dvs verk med en totalhöjd upp till 30m)

- med liten påverkan på omgivningen samt
- med huvudsakligt syfte att försörja en eller en mindre grupp fastigheter/gårdar/hushåll.
- Verk som har en högre totalhöjd än 30m, eller som medför en påtaglig påverkan på omgivningen, skall prövas utifrån vindkraftsplanens ställningstagande som storskalig vindkraft.
- Verket bör inte ha en högre totalhöjd än avståndet till tomt-/fastighetsgräns.
- Verk skall i första hand placeras i anslutning till övrig bebyggelse på fastigheten. Skäligt skyddsavstånd till bostadsbebyggelse skall dock hållas.
- Bygglovsprövning skall ske med hänsyn till övriga ställningstaganden och utpekade intressen i översiktsplanen – exempelvis riksintressen, tysta områden och områden med utpekande natur- och kulturvärden.

2 Förslag till fortsatt utredning och utveckling

Vid varje miljöprövning av vindparker skall kommunen uttala sig om det stämmer med kommunens markanvändning. Kommunen har såkallat vetorätt om vad marken är bäst lämpad till. Avvägningen ligger på resp. kommun att göra.

Ett stort hinder för utbyggnad av vindkraft är att befintliga kraftledningar inte är dimensionerade för att ta emot elkraft från norra Bohuslän. Befintlig kapacitet i våra fem kommuner är i princip förbrukad. Det är mycket oklart med finansieringen av de nya kraftledningar som krävs för att ta emot vindkraftelen. Någon tidplan finns inte heller på när det kan bli klart med nya ledningar. Det kommer att ta tid med såväl tillståndsprövning av nya ledningsgator som tid för utbyggnaden. Det rör sig om många år innan tillräckliga ledningsnät finns på plats.

Båtliv

1. Riktlinjer för användning av mark och vatten

Nedanstående riktlinjer föreslås utgöra en gemensam grund i den fysiska planeringen för hantering av båtlivets anspråk och konsekvensen av dessa.

- Kommunerna i norra Bohuslän skall verka för en jämnare beläggning i gästhamnarna över året vilket skulle innebära att trivsel och säkerhet ökar.
- Med hänsyn till de stora natur- och kulturvärdena som finns längs kusten skall eventuella nya båtplatser tillskapas i befintliga hamnar eller redan påverkade områden.
- Redan påverkade områden kan vara: gamla industrihamnar, outnyttjade fiskehamnar, djuphamnar, gamla utlastningsplatser, vissa gamla stenbrott.
- Vid etablering av nya hamnanläggningar i redan påverkade områden skall hänsyn tas till infrastruktur och befintlig trafiksituation.
- Vid nyetablering av hamnar i redan påverkade områden skall dessa samlas i få stora enheter.
- Utanför befintliga hamnar och redan påverkade områden skall inga ytterligare båtplatser tillskapas.
- Kommunerna skall verka för en förbättrad tillgänglighet till havet genom alternativa lösningar såsom stapelförvaring av båtar på land och utökning av ramper med tillhörande parkeringsplatser.
- Vid all planering för bostäder skall båtlivsfrågorna, dvs båtplatser och tillgången till hav och skärgård belysas. Detta skall gälla arbeten med Översiktsplan, Fördjupade översiktsplaner och detaljplaner.

2 Förslag till fortsatt utredning och utveckling

- Ankarförtöjningens påverkan på havsbottnar – Pilotstudie av Dannemarks naturhamn
- Kartläggning av önskemål om framtida utbyggnad av kommunalt- och privatdrivna hamnar och marinor.
- Sjömarksproblematiken – Inventering och status.
- Byggnader för båtförvaring. Inventering, nulägesanalys och trender.
- Inventering av gamla industrihamnar, djuphamnar, fiskehamnar, utlastningsplatser som av olika orsaker inte brukas längre.
- Undersökning av möjligheterna till förtätning av befintliga hamnanläggningar.

Våra fem kommuner borde tillsammans uppvakta både nätägarna och staten om denna problematik. Både finansieringen och tidplan för utbyggnad bör klargöras.

Vissa kommuner har en möjlighet att bygga ut riktigt många vindkraftverk. Det kan då tyckas att en etappvis utbyggnad skulle kunna ha sina fördelar. Man skulle då efter första utbyggnaden kunna fundera på hur det har påverkat landskapsbilden i ett större sammanhang och om markanvändningen blivit bra. Anser man att tillräcklig hänsyn tagits till landskapsbilden och att det är en lämplig avvägning med markresurser skett så kan nästa etapp släppas fram.

3. Framtida samverkande organisation

Samverkan bör ske fortlöpande vad avser uppdatering av vindbruksplaner och riktlinjer för vindbruk.

Flera av de föreslagna lämpliga vindområden som ligger i kommunernas vindplaner ligger i eller i direkt anslutning till kommungränserna. Det bli därför viktigt att hitta former för en dialog mellan resp. kommuner när ett projekteringsunderlag finns framme för en vindpark som ligger intill en kommungräns. Informations- och samrådsmöte hålls lämpligen för varje vindpark, med sakägare och berörda. Då är det lämpligt att angränsande kommun blir kallad till detta möte, så att synpunkter från det hållet kommer fram så tidigt som möjligt.

Det blir tjänstemän från miljö- och byggnämnden, miljöinspektörer och bygglovshandläggning i resp. kommun som kommer att vara handläggare för bygganmälan och anmälan om miljöprövningar. Samma sak uppkommer när en remiss kommer från miljödomstolen om en ansökan om miljöprövning, först lämna synpunkter på framtaget underlagsmaterial, om det är tillräckligt belysande och senare lämna svar på den formella remissen (kommunens vetorätt om markanvändningen).

- Behov och lokalisering av mottagningsanläggningar för båtavlopp.
- Regler och tillsyn för spolplattor och slamavskiljare vid båtupptagningsplatser.
- Behovet och tillgång av miljöstationer för hantering av miljöfarligt avfall från båtlivet.
- Kommunerna bör aktivt verka för en ändring av plan och bygglagen så att bryggor blir bygglovspliktiga.
- Vid planering för utökning av hamnar och för anläggande av nya hamnar bör möjlighet till etablering och lokalisering av sjömackar studeras.
- Kommunerna i norra Bohuslän bör utreda möjligheten att ta fram gemensamma regler och kriterier för att få stå i kommunal båtplatskö.
- På sikt bör en gemensam båtplatskö övervägas.

3. Framtida samverkande organisation

För att kunna arbeta kommunövergripande med båtlivsfrågorna även efter projektet så föreslår "Båtlivsgruppen" att det inrättas en permanent samverkansgrupp kring båtlivsfrågorna där samtliga fem kommuner är representerade. Denna grupp bör bestå av minst en planerare, en miljöutredare eller motsvarande samt en hamnchef. Det bör finnas en sammankallande för gruppen och en kontaktman per kommun. Gruppen bör till sin sammansättning vara flexibel och deltagarna kunna variera utifrån de frågor som är aktuella vid varje enskilt tillfälle sett över tid. Denna grupp skall även utgöra kommunernas kontaktyta i båtlivsfrågor gentemot Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen m.fl. aktörer.

Båtlivsgruppens förslag till beslut

- att uttala att båtlivsfrågorna är viktiga att aktivt arbeta vidare med i samverkan mellan kommunerna då båtlivet utgör en viktig faktor för attraktiviteten för såväl helår- och delårsboende som för besöksnäringen.
- att anta riktlinjer för den fysiska planeringen under rubrik 5, Ställningstaganden på sid 14.
- att övriga frågor och föreslagna utredningar som kommenteras och föreslås i denna rapport tas om hand och inarbetas i den handlingsplan som kommer att tas fram av Kommunchefsgruppen.

Boende byggande

Riktlinjer Strandnära bebyggelse

Allmänhetens åtkomst till stranden vid havet och sjön skall alltid prioriteras i planering och samhällsbyggandet. Grundläggande är att stranden utgör en attraktivitet för människor och höjer livskvalitén för både helårsboende som besökande.

Stranden och vattenkontakten skall alltid planeras för allmänna ändamål som natur, gångstråk, allmän plats i första hand. Bredden kan variera men skall alltid vara utformad så att inga tveksamheter råder om vad som är allmänt tillgängligt.

Byggnader närmast vattnet skall i första hand användas för lokaler med allmän åtkomst. Bostäder kan lokaliseras på andra planet och högre.

Besöksboende

1. Riktlinjer för användning av mark och vatten

Inga riktlinjer har formulerats

2 Förslag till fortsatt utredning och utveckling

Statistik bör fortlöpande följas för att utvecklingen skall hållas aktuell. Kategorier för boendestatistik för besöksnäringen bör definieras.

Vissa mer specifika utvecklingsbehov som kan identifieras och bör utvecklas vidare är:

- Lysekil och Munkedal bör utreda möjligheten till ökat campingboende inkl. stugor.
- Husbilsuppställningar med former för betalning bör utredas gemensamt av kommunerna.
- Förutsättningar för stuguthyrning och Home-byten bör utredas och utvecklas.
- Aktiviteter och besöksmål som kan skapa nya säsonger skall prioriteras.

3 Framtida samverkande organisation

Turistorganisationerna är idag driftorganisationer som saknar egna utredningsfunktioner. Samverkan bör ske med kommunen för att kunskap skall byggas upp om dagsläge och framtida behov. Behovet kan utvecklas i samband med översiktsplanering, detaljplanering, näringslivskontakter och -planering.

Kommunerna bör inrätta funktion för strategisk planering inom besöksnäringen.

Varje år bör turistorganisationen överlämna statistik om verksamheten till den kommunala utvecklingsenheten som handhar statistik. Vid överlämnandet bör näringslivssamordnare samt översiktplanerare/utvecklingssekreterare eller motsvarande delta. Även Västsvenska Turistrådet bör delta i en årlig genomgång.

Statistiken bör omfatta besöksstatistik från föregående säsong, statistik om anläggningar och boenden. Analys av utvecklingen i regionen och omvärlden bör finnas i bilden. Frågor om service och infrastruktur skall belysas. Vid överlämnat bör man vara överens om utvecklingsbehov och om man gemensamt bör utreda någon fråga.

4 Förslag

Kommunerna föreslås besluta

Att inrätta funktion för utvecklingsfrågor inom besöksnäringen vars uppgift är att samverka med turistorganisationerna och lägga fram kommunala strategier för utveckling av besöksnäringen. Funktionen ansvarar för att ett nätverk med turistcheferna och kommunernas näringslivsstrateg.

Kulturarvet

1. Riktlinjer för användning av mark och vatten

Kulturminneslagen Inom kulturmiljövården finns olika planinstrument som reglerar hantering av mark och vatten. **Kulturminneslagen** är den centrala lagen för kulturmiljövården. Enligt Kulturminneslagen har Riksantikvarieämbetet överinseende över kulturminnesvården. Enligt Kulturminneslagen har Riksantikvarieämbetet överinseende över kulturminnesvården i landet.

Riksantikvarieämbetet tar beslut om **riksintressen** inom kulturmiljöområdet. I våra kommuner finns sammanlagt 31 riksintressen. Syftet är att dessa nationella intressen skall hävdas i den kommunala fysiska planeringen och i andra beslut om markanvändning.

Länsstyrelserna har det praktiska ansvaret för tillämpningen av Kulturminneslagen. Länsstyrelsen har tillsyn över kulturmiljövården i länet, kontrollerar att Kulturminneslagen följs, ger tillstånd, råd och information. Länsstyrelsen kan också bevilja bidrag till vård av särskilt värdefulla fornlämningar, byggnader och kulturlandskap.

Miljöbalken

Värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas även enligt den centrala miljölagstiftningen - Miljöbalken. Miljöbalken kräver att en så kallad miljökonsekvensbeskrivning ska göras vid planering inför bebyggelse och annan exploatering, m.fl. Miljöbalken ger också länsstyrelser och kommuner möjlighet att inrätta kulturresevat enligt samma regler som gäller för inrättande av naturresevat. Länsstyrelserna kan ge bidrag.

Riksantikvarieämbetet ger så kallad tillsynsvägledning i frågor kring kulturresevat.

Plan- och bygglagen

Kommunerna har ansvar för kulturmiljöfrågor också utifrån bestämmelserna i Plan- och bygglagen (PBL). Lagen reglerar användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön skall utvecklas. Inför större förändringar eller ingrepp i kulturmiljön upprättas detaljplaner, som beskriver var, hur och vad det är tillåtet att bygga.

Vid ansökningar om bygglov skall kommunen bland annat kontrollera att byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte förvanskas. Kommunen kan ingripa mot en fastighetsägare som inte lever upp till det kravet.

Oavsett om en byggnad är särskilt värdefull eller inte ska ändringar alltid utföras varsamt så att byggnadens värden inte går förlorade.

- **Kulturmiljöprogram** i kommunerna ska ligga i kommunernas översiktplanering som ett aktivt dokument knutet till handlings och åtgärdsplaner. Uppdateras årligen.
- Det praktiska ansvaret för vård av våra kulturlämningar är fördelade på flera parter. Finansiella förutsättningar har oftast avgjort modellen.

2. Förslag till fortsatt utredning och utveckling

- Upprättande av aktiva kulturmiljöprogram som tas politiskt tillsammans med handlings och åtgärdsprogram. Dessa uppdateras på årsbasis. Dokumenten skall vara levande
- Uppdateringar av kulturmiljöprogram och handlingsprogram, under samma period för alla fem kommunerna. Fördelen kan vara att vi tillsammans kommuner, länsstyrelse och Västarvet får en bättre översikt, grunden för samarbetet ger en bredare kompetens.
- **KMV-program light** (a la Sotenäs) tillsammans med handlingsplaner för äldre utgåvor av KMV-program. Kommunerna vill i ett ekonomiskt ansträngt läge begränsa kostnaderna för alltför omfattande insamling/inventering. För att inte vänta för länge, eller vänta förgäves, kan ett förenklat kmv-program skapa ett någorlunda rättvisande underlag för kommunernas planering.
- Därför föreslås en **kommunvis översyn** av förhållandet inom respektive kommun. Därefter föreslås en light-modell för de kommuner som helt saknar kmv-program. För de kommuner som innehar kmv-program föreslås upprättande av handlingsplaner som länkas till respektive program. Detta kan på ett kostnadseffektivt sätt få de kulturhistoriska värdena med i planprocessen.
- Inventeringsbehovet är stort både i kustbandet och i inlandet.
- Kompetenshöjning i kommunerna, förslag är därför att företrädare för kommunerna och kultursektorn tillsammans bygger strategier för utbildning och kompetenshöjning, i första hand riktad till personalgrupper som handlägger ärenden i den fysiska miljön.
- **Kompetenshöjning Bohusläns** museums ärendehanterande personal genomförde för några år sedan ett besök i varje kommun och på plats diskuterade en mångfald frågor tillsammans med främst tjänstemän på plansidan. Insatsen var uppskattad men då kommuner har ett rörligt arbetsliv och många omorganisationer **måste insatsen upprepas** ofta för att nå långsiktiga effekter. Detta har inte varit praktiskt möjligt och kanske kan mötet mellan museiefarenheter och kommunbehov göras effektivare.

- **Att** söka nya former för fadderverksamhet för kulturvärden.
- **Att** kraftsamla kring fortsatt översyn av planer där kulturvärden finns, uppdatera och utveckla synen på värdena.

3. Framtida samverkande organisation

Samarbetet mellan kommunerna bör fortsätta. Samarbetet mellan kommunerna och samsynen avseende kulturmiljöer och naturmiljöer måste utvecklas. Dessa två vetenskaper är ofta hårt bundna till varandra och här måste nya former för dialog prövas.

- **Att** temagruppen föreslår att nuvarande samarbetet fortsätter i kmv-frågor i regelbunden form
- **Att** samverkan mellan kulturmiljövård och naturmiljövård förtydligas vilka sammantaget ger kust och inlandsområdet dess karaktär.
- **Att** temagruppen ges ansvar att intensifiera samarbetet mellan kommunerna och mellan kommunerna och Västarvet
- **Att** varje kommun inrättar arbetsgrupp med företrädare för planeringssidan, kultursidan och Bohusläns museum/Västarvet för regelbundna samtal om projekt, planarbete och omvärldsanalyser.
- **Att** företrädare för kommunerna och kultursektorn tillsammans bygger strategier för utbildning och kompetenshöjning, i första hand riktad till personalgrupper som handlägger ärenden i den fysiska miljön. Här bör också ingå bildande av dialoggrupper för samråd och lärande..